

הלכות פסולי המקדשין פרק ד

א. ולד חטאת, ותמורת חטאת, וחטאת שמתו בעליה, וחטאת שאבדה ונמצאת אחר שפכרו הבעלים הרי אלו ימותו. נמצאת אחר שנשחטה החטאת השניה שהפריש, קדם שיזרק דמה הרי זו ספק אם תמות, או תרעה עד שיפל בה מום; לפיכך תמות. וכיצד הן מתות: לא שיהרג אותן בכלי או בידו; אלא יכניס אותן לבית, ונועל עליהם עד שימותו. ודברים אלו, כלם מפי משה רבנו נשמעו.

ב. אין כל הדברים אמורים, אלא בחטאת יחיד בלבד; אבל חטאת צבור שאבדה ונמצאת אחר כפרה, בין ראויה בין אינה ראויה תרעה עד שיפל בה מום, ותמכר ויפלו דמיה לנדבה. ואי אתה יכול לומר בחטאת צבור, ולד או תמורה או שמתו בעליה שכל קרבנות הצבור זכרים, ואין הצבור עושין תמורה כמו שיתבאר.

ג. פר ושעיר שליום הפפורים שאבדו והפריש אחרים תחתייהן, וכן שעירי עבודה זרה שאבדו והפריש אחרים תחתייהן ירעו עד שיפל בהן מום, ויפלו דמיהן לנדבה: שאין חטאת הצבור מתה. ולמה לא יקרבו עצמן נדבה, שהרי זכרים הם גזרה לאחר כפרה, משום לפני כפרה.

ד. המפריש חטאתו ואבדה, והפריש אחרת תחתייה, ונמצאת הראשונה, והרי שתיהן עומדות משך אחת משתייהן, ונתכפר בה האחרת תמות. בא להמלך, אומרין לו שיתכפר בזו שהפריש בראשונה; והשניה תרעה עד שיפל בה מום, ויפלו דמיה לנדבה.

ה. היתה אחת מהן תמימה, ואחת בעלת מום תמימה תקרב, ובעלת מום תפדה; נשחטה בעלת מום קדם שיזרק דם התמימה, הרי זו אסורה בהנחה. היו שתיהן בעלי מומין ימכרו שתיהן, ויביא מדמיהם חטאת; והשאר יפל לנדבה.

ו. הפריש חטאתו ואבדה, והפריש אחרת תחתייה ואבדה, והפריש אחרת, ונמצאו האובדות, והרי שלשתן עומדות נתכפר בראשונה, שניה מתה ושלישית רועה; נתכפר בשלישית, שניה מתה וראשונה רועה; נתכפר באמצעית, שתיהן מתות.

ז. המפריש שתי חטאות לאחריות, מתכפר באיזו שירצה; והשניה תרעה עד שיפל בה מום, ויפלו דמיה לנדבה. הפריש חטאת מעברת, וילדה הרי היא וילדה כשתי חטאות שנתפרשו לאחריות.

ח. המפריש חטאתו, ועברה שנתה תרעה עד שיפל בה מום, ותמכר ויביא בדמיה אחרת; וכן אם הפריש חטאתו, ונפל בה מום יביא בדמיה אחרת.

ט. כל חטאת שאבדה, ונמצאת קדם כפרה אף על פי שנמצאת בעלת מום, או שנמצאת אחר שעברה שנתה אינה מתה אלא תרעה עד שיפל בה מום, ויפלו דמיה לנדבה; נמצאת אחר כפרה אף על פי שנמצאת בעלת מום, או עברה שנתה הואיל והיתה אבודה בשעת כפרה, הרי זו תמות.

י. היתה גנובה או גזולה בשעת כפרה, ואחר כך חזרה אינה מתה אלא תרעה: לא שמעו ממשה רבנו, אלא אבודה. היתה

עיקר אֲבֹדָתָהּ בְּלִילָה אֵף עַל פִּי שְׁהִיתָה אֲבֹדָה בְּשַׁעַת כְּפָרָה, אֵינָה מֵתָה אֲלֵא תִרְעָה. אֲבֹדָה מִמֶּנּוּ לֹא מִן הָרוּעָה, אוֹ שְׁאֲבָדָה מִן הָרוּעָה וְאֵינָה אֲבֹדָה מִבְּעֻלָּה אֵינָה מֵתָה אֲלֵא רוּעָה. וְכָל אֵלּוּ שְׁרוּעוֹת רוּעוֹת עַד שְׁיִפֹּל בָּהֶן מוֹם, וַיִּפְּלוּ דְמִיָּהֶן לְגִדְבָה.

יא. הִיתָה אֲבֹדָה מִמֶּנּוּ וּמִן הָרוּעָה, וְאַחַר מְכִירָה אֶפְּלוּ בְּסוּף הָעוֹלָם הָרִי זֶה סֶפֶק, לְפִיכָךְ תָּמוּת. הִיתָה נִחְבָּאת אַחֲרֵי הַדֶּלֶת, אוֹ בְּסִתֵּר הַמְּדִרְגָּה הָרִי זֶה אֲבֹדָה, שְׁהָרִי אֵין אָדָם רוֹאֶה אוֹתָהּ בְּשַׁעַת כְּפָרָה. הִיתָה בְּשָׂדֶה, אוֹ בְּאֵגֶם הָרִי זֶה סֶפֶק אֲבֹדָה, שְׁמָא יֵשׁ שֵׁם אָדָם רוֹאֶה אוֹתָהּ בְּשַׁעַת כְּפָרָה; לְפִיכָךְ תָּמוּת מִסֶּפֶק.

יב. הַשּׁוֹלַח חֲטָאתוֹ מִמְּדִינַת הַיָּם, מִקְרִיבִין אוֹתָהּ בְּחֻזְקַת שְׁהוּא קָיָם. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּחֻטָּאת הָעוֹף, אוֹ בְּחֻטָּאת בְּהֵמָה שְׁלֹא־שָׁה, שְׁאֵינָה בֵּת סְמִיכָה כְּמוֹ שְׁבֹאֲרָנוּ.

יג. אֲשֶׁם וְדָאִי שְׁמָתוֹ בְּעָלָיו, וְשִׁכְפָּרוּ בְּעָלָיו יִרְעָה עַד שְׁיִפֹּל בּוֹ מוֹם, וַיִּמָּכֵר וַיִּפְּלוּ דְמִיָּו לְגִדְבָה: שְׁכָל שְׁבַח־חֻטָּאת תָּמוּת בְּאֲשֶׁם יִרְעָה עַד שְׁיִפֹּל בּוֹ מוֹם, וַיִּפְּלוּ דְמִיָּו לְגִדְבָה. וְכָל אֲשֶׁם שֶׁנִּתַּק לִירְעִיָּה אִם הִקְרִיבוּ עוֹלָה, כָּשֶׁר. וְלָמָּה לֹא יִקְרַב הוּא עֲצָמוֹ עוֹלָה לְכַתְּחֻלָּה גִּזְרָה לְאַחַר כְּפָרָה, מִשּׁוּם לִפְנֵי כְּפָרָה.

יד. הַמְּפָרִישׁ נִקְבָּה לֹא־שָׁמוֹ תִרְעָה עַד שְׁיִפֹּל בָּהּ מוֹם, וְתִמָּכֵר וַיִּבִּיא בְּדַמִּיָּה אֲשֶׁם. וְאִם הִקְרִיב אֲשָׁמוֹ, יִפְּלוּ דְמִיָּה לְגִדְבָה; וְכֵן וּלְדָה. הַפְּרִישׁ נִקְבָּה לְעוֹלָתוֹ, וַיִּלְדָּה זָכָר יִרְעָה עַד שְׁיִפֹּל בּוֹ מוֹם, וַיִּבִּיא בְּדַמִּיָּו עוֹלָה.

טו. אֲבָל הַדִּיּוּט שֶׁהַפְּרִישׁ זָכָר לְחֻטָּאתוֹ, וְנָשִׂיא שֶׁהַפְּרִישׁ שְׁעִירָה לְחֻטָּאתוֹ, וְכוּהֵן מְשִׁיחַ שֶׁהַפְּרִישׁ פָּרָה לְחֻטָּאתוֹ הָרִי אֵלּוּ אֵין מִתְקַדְּשִׁין, לֹא קִדְּשַׁת הַגּוֹף וְלֹא קִדְּשַׁת דָּמִים; לְפִיכָךְ יִמָּכְרוּ שְׁלֹא בְּמוֹם.

טז. הַמְּבִיא אֲשֶׁם תָּלוּי, וְנוֹדַע לוֹ שְׁלֹא חָטָא, אוֹ שִׁחָטָא וְדָאִי אִם עַד שְׁלֹא נִשְׁחַט יִרְעָה עַד שְׁיִפֹּל בּוֹ מוֹם, וַיִּפְּלוּ דְמִיָּו לְגִדְבָה: מִפְּנֵי שֶׁלָּבוּ שְׁלֹא־אָדָם דְּוִוִּי עַל עֲוֹנוֹתָיו, וְהוּאִיל וְעַל סֶפֶק הַפְּרִישׁוֹ, גָּמַר בָּלָבוּ לְהַקְדִּישׁוֹ. אֶפְּלוּ הַפְּרִישׁוֹ עַל פִּי עֲדִים וְהוֹזָמוּ, יִפְּלוּ דְמִיָּו לְגִדְבָה. וְאִם אַחֲרַיִם נִשְׁחַט נֹדַע לוֹ הַדָּם יִשְׁפֹּךְ וְהַבֶּשֶׁר יִשְׂרֹף, כְּשֶׁאֵר פְּסוּלֵי הַמְּקַדְּשִׁין. נֹדַע לוֹ אַחֲרַיִם שֶׁנִּזְרַק הַדָּם הַבֶּשֶׁר יֵאָכֵל לְכוֹהֲנִים, כְּכֹל הָאֲשָׁמוֹת.

יז. אֲשֶׁם וְדָאִי, אֵינּוּ כֵּן: אִם עַד שְׁלֹא נִשְׁחַט נֹדַע לוֹ שְׁלֹא חָטָא יֵצֵא וַיִּרְעָה בְּעֶדֶר כְּשֶׁאֵר הַחֲלִין, וְאֵין בּוֹ קִדְּשָׁה כָּלָל; וְאִם מִשְׁנִשְׁחַט, הָרִי זֶה יִקְבֵּר; וְאִם מִשְׁנִזְרַק הַדָּם הַבֶּשֶׁר יֵצֵא לְבֵית הַשְּׂרָפָה, כְּשֶׁאֵר פְּסוּלֵי הַמְּקַדְּשִׁין.

יח. מִי שֶׁנִּתְחַיֵּב בְּאֲשֶׁם תָּלוּי, וְהַפְּרִישׁ שְׁנַיִם לְאַחֲרֵיּוֹת מִתְכַּפֵּר בְּאַחַד; וְהַשְּׁנַיִם יִרְעָה עַד שְׁיִפֹּל בּוֹ מוֹם, וַיִּפְּלוּ דְמִיָּו לְגִדְבָה. וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר בְּדָאִי שְׁהוּא כֵּן.

יט. כָּל הָאֲשָׁמוֹת שֶׁבִּתּוּרָה בָּאֵין בְּנֵי שְׁתֵּים, וּבָאֵין בְּכֶסֶף שְׁקָלִים: חוּץ מֵאֲשֶׁם מִצְרַע וְאֲשֶׁם נָזִיר שֶׁהֵם בְּנֵי שְׁנָה, וְאֵין לְדַמִּיָּהֶם קֶצֶבָה. אֲשֶׁם תָּלוּי, בְּפָרוֹשׁ שְׁהוּא מִן הַגְּדוּלִּים; וּמִפִּי הַשְּׁמוּעָה לְמַדּוֹ, שְׁאֵינּוּ בָּא אֲלֵא בְּכֶסֶף שְׁקָלִים. הוֹזָלוּ אֵילִים, וְלֹא יִמָּצֵא אֵיל בְּשִׁתֵּי סִלְעִים אֵין לוֹ תִקְנָה, אֲלֵא יִשְׁהָה עַד שְׁיִוָּקְרוּ וַיִּבִּיא בְּשִׁתֵּי סִלְעִים, שְׁהָרִי הַקְּפִידָה תוֹרָה עַל דְּמִיָּו, וְנִתְּנָה לוֹ קֶצֶבָה.

כ. הַפְּרִישׁ אֲשָׁמוֹ, וְהָיָה בְּשַׁעַת הַפְּרָשָׁה יָפָה סִלְעַ, וּבְשַׁעַת

כַּפָּרָה יִפָּה שְׁתִּים כָּשֶׁר: שֶׁהִדְחִי מֵעִקְרוֹ אִינוֹ דְּחִי, וְעֵדִין לֹא
נִרְאָה עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה שׁוּוֹה שְׁתִּים; וְאַף עַל פִּי שֶׁהִשְׁבִּיחַ מֵאֱלֹו,
אָדָם מִתְכַּפֵּר בְּשִׁבְחַת הַקֹּדֶשׁ.

כא. הָיָה בַשָּׁעַת הַפְּרָשָׁה יִפָּה שְׁתִּים, וּבַשָּׁעַת כַּפָּרָה יִפָּה סֵלַע
הָרִי זֶה פָּסוּל. חֲזַר וְנַעֲשֶׂה יִפָּה שְׁתִּים, יִחְזַר לְכַשְׁרוֹתָו שְׁאִין
בְּעֲלֵי חַיִּים נִדְחִין, כָּמוֹ שֶׁבִּאֲרָנוּ: לָמָּה הִדְבַּר דּוּמָה, לְמוֹם
שֶׁנִּפְּלָ וְעָבַר.

כב. הִפְרִישׁ שְׁתֵּי סֵלָעִים לְאֶשָׁם, וְלָקַח בָּהֶם שְׁנֵי אֵילִים לְאֶשָׁם
אִם הָיָה אֶחָד מֵהֶן יִפָּה שְׁתֵּי סֵלָעִים, יִקָּרֵב לְאֶשָׁמוֹ; וְהַשְּׁנִי יִרְעָה
עַד שֶׁיִּפְּלָ בּוֹ מוֹם, וְיִפְּלוּ דָמָיו לַנִּדְבָה.

כג. הָיָה חֵיב בְּאֶשָׁם בֶּן שָׁנָה וְהִבִּיא בֶּן שְׁתִּים, אוֹ בֶּבֶן שְׁתִּים
וְהִבִּיא בֶּן שָׁנָה, אוֹ שִׁשְׁחָטוּ מַחֲסֵר זְמַן בְּבַעֲלִים פָּסוּל; וְתַעֲבֹר
צוּרְתּוֹ, וַיֵּצֵא לְבֵית הַשְּׁרָפָה. זֶה הַכֶּלֶל, כָּל הַפָּסוּל בַּחֲטָאת פָּסוּל
בְּאֶשָׁם: חוּץ מִן הָאֶשָׁם שִׁשְׁחָטוּ שְׁלֹא לְשִׁמוֹ שֶׁהוּא כָּשֶׁר, כָּמוֹ
שִׁיתְּבָאֵר.

כד. עוֹלַת נָזִיר, עוֹלַת יוֹלָדֶת, עוֹלַת מִצְרַע, שִׁשְׁחָטָן בְּנֵי שָׁנִים
עֶשֶׂר חֹדֶשׁ וַיּוֹם אֶחָד, אוֹ מַחֲסְרֵי זְמַן בְּבַעֲלִים כְּשֵׁרִים, וְטַעוּנִין
נִסְכִּים. זֶה הַכֶּלֶל: כָּל שֶׁאִינוֹ פּוֹסֵל בְּעוֹלַת נִדְבָה, אִינוֹ פּוֹסֵל
בְּעוֹלַת חוּבָה בֵּין עֹלֹת לְבַעֲלִים, בֵּין שְׁלֹא עֹלֹת לָהֶם.